

Οι υποτιμολογήσεις των εξαγωγών και οι υπερτιμολογήσεις των εισαγωγών είναι μια συνηθισμένη μέθοδος φοροδιαφυγής, ακόμη και ένας τρόπος για ξέπλυμα χρήματος. Ωστόσο, μία μέθοδος που ανέπτυξε ομάδα επιστημόνων του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Φλόριδας υπόσχεται να κλείσει αυτό το παράθυρο. Το σύστημα λογισμικού υπολογιστών που δημιούργησαν μπορεί να επεξεργάζεται τον τεράστιο όγκο των δεδομένων που συλλέγουν τα τελωνεία και να τα ελέγχει, εντοπίζοντας τις «περίεργες» συναλλαγές.

Ηλεκτρονικό μπλόκο στη φοροδιαφυγή

Σύστημα λογισμικού των ΗΠΑ επεξεργάζεται τα δεδομένα τελωνείων και ελέγχει τις «περίεργες» συναλλαγές

Του ΚΩΣΤΗ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Ελληνική επιχείρηση έχει εξαγάγει γούνα μινκ στις ΗΠΑ στην τιμή των 12,31 δολαρίων (έναντι μέσης τιμής 1.134 δολαρίων), ενώ άλλη έχει εισαγάγει από την ίδια χώρα μπουζι αυτοκινήτου στην τιμή των 423 δολαρίων (έναντι μέσης τιμής μόλις 11 σεντς). Προφανώς, δεν πρόκειται για την περίπτωση «το αφεντικό τρελάθηκε», αλλά ακριβώς το αντίθετο.

Οι υποτιμολογήσεις των εξαγωγών και οι υπερτιμολογήσεις των εισαγωγών είναι μια συνηθισμένη μέθοδος φοροδιαφυγής καθώς με αυτόν τον τρόπο μεταφέρονται τα κέρδη από την Ελλάδα σε χώρες με ευνοϊκότερο φορολογικό καθεστώς. Ακόμη είναι ένας τρόπος για ξέπλυμα χρήματος από παράνομες δραστηριότητες.

Το θράσος είναι τόσο μεγάλο, ώστε να δηλώνονται ακόμη και τέτοιες προκλητικές διαφορές τιμών, όπως αυτές που αναφέραμε, καθώς υπάρχει η βεβαιότητα ότι το τελωνείο δεν θα δώσει σημασία ανάμεσα στις χιλιάδες συναλλαγές που γίνονται – ή ότι, στη χειρότερη περίπτωση, το ζήτημα θα διευθετηθεί «τοπικά».

Ωστόσο, η μέθοδος που έχει αναπτύξει μια ομάδα επιστημόνων του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Φλόριδας με επικεφαλής τον καθηγητή Τζον Ζντάνοβιτς υπόσχεται να κλείσει αυτό το παράθυρο ή έστω να το μικρύνει. Το σύστημα λογισμικού υπολογιστών που δημιούργησαν μπορεί να επεξεργάζεται τον τε-

ράστιο όγκο των δεδομένων που συλλέγουν τα τελωνεία και να τα ελέγχει ένα προς ένα, εντοπίζοντας τις «περίεργες» συναλλαγές, δηλαδή αυτές που αποκλίνουν από τις συνήθεις τιμές. Αυτό δεν είναι και τόσο απλό όσο ακούγεται εκ πρώτης όψεως καθώς για τις ΗΠΑ σημαίνει τον έλεγχο 50 εκατ. συναλλαγών τον μήνα. Στη συνέχεια οι τελωνειακές και φορολογικές αρχές μπορούν να εξετάσουν αν πράγματι υπάρχει παρανομία. Με αυτήν την μέθοδο εκτιμάται ότι το 2000 η φοροδιαφυγή στις ΗΠΑ μέσω των υπο- και υπερτιμολογήσεων ήταν 44,5 δισ. δολάρια. Μάλιστα η ομάδα του κ. Ζντάνοβιτς έχει λάβει χρηματοδότηση ύψους 2 εκατ. δολαρίων από την αμερικανική κυβέρνηση για να διερευνηθεί η δυνατότητα πρακτικής εφαρμογής στα 44 τελωνειακά κέντρα της χώρας.

Για την παρουσίαση των δυνατοτήτων του συστήματος στις ελληνικές αρχές επισκέφθηκε πρόσφατα την Αθήνα ο στενός συνεργάτης του κ. Ζντάνοβιτς, κ. Στέλιος Ζανάκας, καθηγητής Πληροφορικής και Επιστημονικής Διοίκησης στο Διεθνές Πανεπιστήμιο της Φλόριδας, που είναι Έλληνας αλλά ζει και εργάζεται τις τελευταίες δεκαετίες στις ΗΠΑ.

Τα στοιχεία από τα αμερικανικά τελωνεία, εξηγεί ο κ. Ζανάκας, δείχνουν ότι οι μη κανο-

νικές τιμολογήσεις στο εμπόριο μεταξύ της Ελλάδας και των ΗΠΑ εκτρέπεται από τη χώρα μας φορολογητέο εισόδημα ύψους περίπου 200 εκατ. δολαρίων (2001), δηλαδή με φορολογικό συντελεστή 35% χάνονται φορολογικά έσοδα περίπου 70 εκατ. δολάρια τον χρόνο – αν όλες οι «υπόπτες» συναλλαγές ήταν πράγματι και παράνομες. Μια απλή αναγωγή αυ-

Με αναγωγή των ευρημάτων στο σύνολο του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας δείχνει... χαμένο εισόδημα 4,3 δισ. δολ., δηλαδή φόροι 1,5 δισ. δολ.

τών των ευρημάτων στο σύνολο του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας σημαίνει ότι κρύβεται εισόδημα ύψους 4,3 δισ. δολαρίων, δηλαδή χάνονται φόροι 1,5 δισ. δολαρίων (1,2 δισ. ευρώ) τον χρόνο. Βεβαίως, πρόκειται για μια εκτίμηση που προκύπτει μέσα από μια σειρά αναγωγών και υποθέσεων, μεταξύ άλλων ότι το 50% των τιμών είναι υπόπτες (σύμφωνα με τον κανονισμό 482 της αμερικανικής εφορίας), ότι κάθε υπόπτη συναλλαγή είναι πράγματι και παράνομη και πως ό,τι συμβαίνει στο εμπόριο Ελλάδας - ΗΠΑ συμβαίνει και στο εμπόριο της Ελλάδας με κάθε άλλη χώρα.

Πάντως, όπως μας είπε ο κ. Ζανάκας, αρκεί κανείς να ελέγξει μόλις 50 προϊόντα (25 εισαγόμενα και 25 εξαγόμενα) για να «τσιμπήσει» περίπου το 50% της ενδεχόμενης φοροδιαφυγής. Μάλιστα δεν χρειάζεται καν να εγκατασταθεί το υπολογιστικό σύστημα στην Ελλάδα, αλλά μπορούν απλώς να στέλνονται τα δε-

δομένα στη Φλόριδα, όπου θα γίνεται η επεξεργασία και θα παραδίδονται οι υπόπτες συναλλαγές με την εξής ταυτότητα: τελωνειακός κωδικός προϊόντος, χώρα εισαγωγής ή εξαγωγής, από ποιο τελωνείο έγινε η συναλλαγή, ποιο μήνα και σε ποια ποσότητα και τιμή. Στη συνέχεια οι ελληνικές αρχές θα μπορούν να εντοπίζουν το σχετικό παραστατικό και να προχωρήσουν περαιτέρω τον έλεγχο. Ακόμη και αν δεν εκλείψουν οι υπο- και υπερτιμολογήσεις, τουλάχιστον θα πάψουν οι υπερβολικές και προκλητικές περιπτώσεις.

Πάντως το Διεθνές Πανεπιστήμιο της Φλόριδας παρέχει στοιχεία από τα αμερικανικά τελωνεία που μπορεί να είναι χρήσιμα και στους Έλληνες επιχειρηματίες και όχι μόνο στις αρχές. Μέσα από το site του (<http://ustrade.fiu.edu>) μπορεί να βρει κανείς στοιχεία, πολλά από αυτά χωρίς κρέωση, για τις ποσότητες και τις τιμές των προϊόντων που εισήχθησαν και εξήχθησαν από τις ΗΠΑ.

Βεβαίως, η πρακτική των υπο- και υπερτιμολογήσεων είναι συνηθισμένη πρακτική στο διεθνές εμπόριο και οι ερευνητές του Διεθνούς Πανεπιστημίου της Φλόριδας έχουν εντοπίσει ακόμη μεγαλύτερη φυγή κεφαλαίων από τις συναλλαγές των ΗΠΑ με τη Ρωσία, την Ελβετία, την Ινδία και τη Βραζιλία, μεταξύ άλλων. Μάλιστα το σύστημα που ανέπτυξαν μπορεί να εντοπίσει και άλλου είδους παράνομες δραστηριότητες εξετάζοντας, για παράδειγμα, τις αποκλίσεις στις τιμές που κρεώνονται οι ασφαλιστικές εταιρείες από γιατρούς και νοσοκομεία.